

T.C. BAŐBAKANLIK
Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı

AFET VE ACİL DURUMLAR EĞİTİM KİTİ

www.afad.gov.tr

Geçmiş yıllarda ülkemizde meydana gelen afetler nedeniyle büyük kayıplar yaşanmıştır. Afet Bilinci Eğitimleri, ülkemizdeki bu kayıpların azaltılması için birey, kurum/kuruluş düzeyinde afetlere hazırlık kapasitesini artırmayı, olası bir afet ve acil durumda mevcut müdahale kapasitesini harekete geçirerek kendi kendine yardım edebilme becerisini desteklemeyi amaçlamaktadır.

Eğitimler vasıtasıyla toplumda Afet Bilinci Kültürü'nün oluşturulması ve yaygınlaştırılması için bireyin;

- Afetlere karşı duyarlılığının artırılması,
- Kendisi ve yakın çevresi için gönüllü olarak afetlere hazırlık eğitimlerine katılması,
- Ailesinde, mahallesinde ve çalıştığı kurumda zarar azaltma çalışmalarını başlatması,
- Ülkemiz için yürütülen afete hazırlık çalışmalarına katkıda bulunması

hedeflenmektedir.

Elinizdeki bu kitapçıkta, Türkiye'nin sıkça karşılaştığı afet ve acil durum tehditlerinin öncesinde, sırasında ve sonrasında alınması gereken önlemler paylaşılmaktadır.

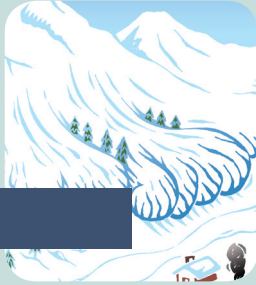
Deprem

Heyelan

Sel / Taşkın

Çiğ

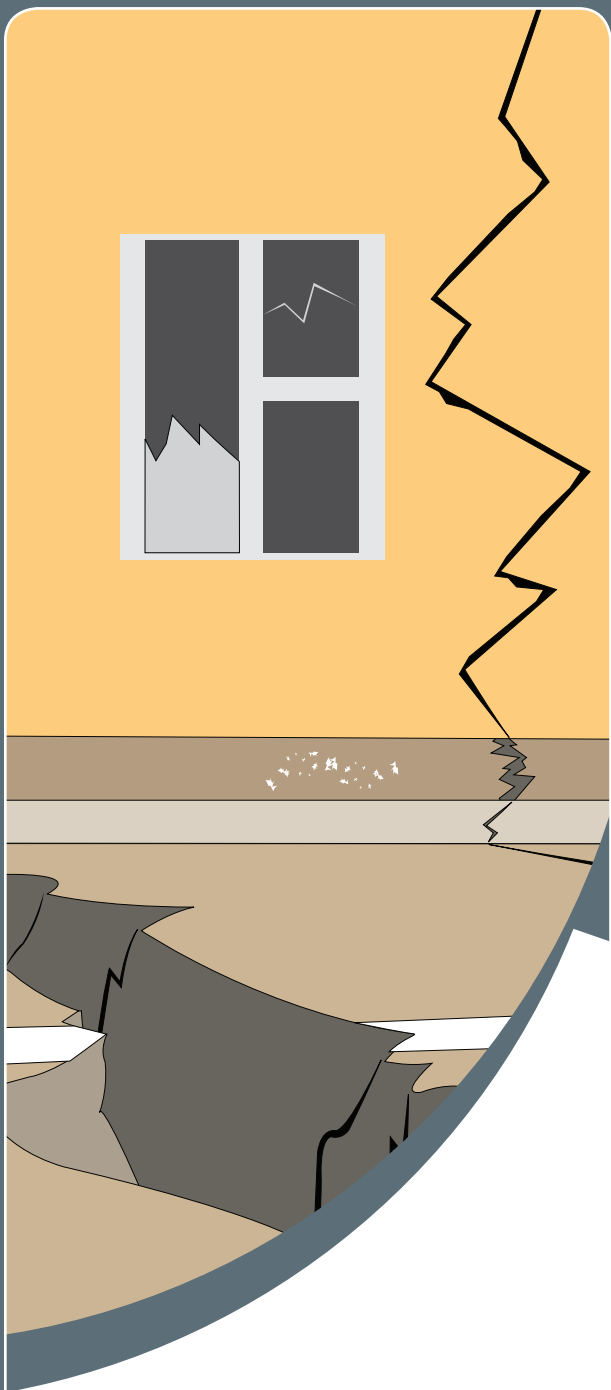
Yangın

Türkiye’de birçok il, bir veya daha fazla doğal tehlikenin tehdidi altındadır.

- Afetler konusunda bilgi sahibi olarak,
- Afetlere karşı önlem alarak,
- Afetlere karşı bireysel hazırlıklarımızı tamamlayarak,
- Afet Bilinci Kültürü’nü hayatımızın tüm alanlarına taşıyarak

AFETE HAZIR TÜRKİYE olabiliriz!

DEPREM

DEPREM

Yerkürenin içerisinde biriken enerjinin fay hatları boyunca aniden boşalması sonucu yeryüzünde meydana gelen sarsıntılara deprem denir. Depremler, çok kısa sürelidir ve yerden gelen uğultu ve gürültüyle birlikte hissedilir. Büyük bir depremden sonra oluşan daha hafif sarsıntılara ise artçı depremler denir. Artçı depremler zaman içerisinde seyrekleşir, büyüklükleri ve etkileri ise azalır. Ana depremde hasar görmüş fakat yıkılmamış binalar artçı depremler sonrasında yıkılabilir.

Depreme hazırlıklı
olmak için aşağıdakileri
yapmak gerekir;

Öncesinde

- ◆ Afet ve acil durum çantası ve aile afet planı hazırlayın.
- ◆ Tavandaki ağır objeleri ve aydınlatma araçlarının bağlantılarını sağlamlaştırın.
- ◆ Rafları duvara emniyetli şekilde sabitleyin.
- ◆ Ağır ve büyük eşyaları alt raflara yerleştirin.
- ◆ Kavanozları ve şişeleri kilidi/mandalı olan kapalı dolaplar da muhafaza edin.
- ◆ Tablo ve ayna gibi eşyaları yataktan, kanepeden veya insanların oturduğu herhangi bir yerden uzaktaki duvara emniyetli şekilde sabitleyin.
- ◆ Hasarlı elektrik kablolarını ve gaz sızıntısı yapabilecek tesisat bağlantılarını onarın.
- ◆ Su ve gaz kaçaklarını önlemek için, esnek tesisat malzemeleri kullanın.
- ◆ Su ısıtıcınızı (kombi/termosifon/şofben), buzdolabınızı, fırın ve gaz tertibatını uygun malzemelerle duvara ve yere sabitleyin.
- ◆ Yapısal hasar işaretleri varsa uzman desteği alın.
- ◆ Farklı amaçlarla kullanılan yanıcı/parlayıcı kimyasal içerikli malzemeleri kilidi olan kapalı dolaplarda ve alt raflarda muhafaza edin.
- ◆ Her odada sağlam bir masa altında veya dış duvarlardan uzak emniyet noktaları belirleyin.
- ◆ Her tatbikat/alıştırmada bu noktalara doğru harekete geçme alışkanlığını kazanın.
- ◆ Ailenizle, deprem anındaki mevcut riskleri daha da büyütecek yanlış hareketleri yapmamak için **Çök-Kapan-Tutun** hareketinin tatbikatını yapın.

Sırasında

Bina içindeyseniz;

- Kesinlikle panik yapmayın. Sabitlenmemiş dolap, raf, pencere vb. eşyalardan uzak durun.
- Başımızı bir koruyucu (yastık, kitap vb) malzeme ile koruyun. Sarsıntı geçene dek olduğunuz yerde kalın hareketi yapın ve bekleyin.
- Cam, pencere, dışarıya bakan duvar ve kapılardan, aydınlatma tesisatı veya armatürü gibi üzerinize düşecek her tür eşyadan uzak durun.
- Sarsıntı başladığında yataktaysanız orada kalın. Üzerinize düşecek ağır bir eşya yoksa bir yastıkla başınızı koruyun; varsa en yakındaki güvenli alana geçin.
- Merdivenlere ya da çıkışlara doğru koşmayın. Sarsıntı bitene kadar içeride kalın. Sarsıntı sırasında binayı terk etmeye çalışmayın.
- Balkona çıkmayın. Balkonlardan ya da pencerelerden atlamayın. Merdiven ve asansörleri kullanmayın.
- Acil durumlar ve yangınları bildirmek dışında telefonları kullanmayın. Kibrit, çakmak yakmayın, elektrik düğmelerine dokunmayın.
- Elektriklerin kesilebileceğinin; yangın çıkabileceğinin farkında olun.
- Tekerlekli sandalyede iseniz tekerlekleri kilitleyerek başınızı ve boynunuzu korumaya alın.
- Mutfak, imalathane, laboratuvar gibi iş aletlerinin bulunduğu yerlerdeki ocak, fırın vb. cihazları kapatın.
- Dökülebilecek malzeme ve maddelerden uzaklaşın.
- Sarsıntı geçtikten sonra elektrik, gaz ve su vanalarını kapatın; soba ve ısıtıcıları söndürün. Diğer güvenlik önlemlerini alın; daha önceden hazırlanmış afet ve acil durum çantası ile gerekli olan eşya ve malzemeyi yanınıza alarak binayı daha önce tespit ettiğiniz yoldan derhal terk edip toplanma bölgesine gidin.
- Sarsıntılar tamamen bitene ve uzman tespiti yapılanaya kadar hasarlı binalara girmeyin.
- Artçı depremler sırasında da ana depremde yapmanız gerekenleri yapın.

Bina dışında açık aladaysanız:

- Dışarıda kalın. Enerji hatlarından, diğer binalardan, direklerden, ağaçlardan ve duvar diplerinden uzaklaşın. Açık arazide çömelerek etraftan gelen tehlikelere karşı hazırlıklı olun.
- Deniz kıyısından uzaklaşın.
- Toprak kayması, taş veya kaya düşebilecek yamaç altlarında bulunmayın. Böyle bir ortamda bulunuyorsanız, en seri şekilde güvenli bir ortama geçin.
- Toprak altındaki kanalizasyon, elektrik ve gaz hatlarından gelecek tehlikelere karşı dikkatli olun.

Araç kullanıyorsanız;

- ▶ Araç karayolunda seyir halindeyken sarsıntı olursa ve bulunduğumuz yer güvenli ise yolu kapatmadan, sağa yanaşıp durun. Kontak anahtarını yerinde bırakıp, pencereler kapalı olarak araç içerisinde bekleyin.
- ▶ Depremde hasar gören yol, köprü, rampaları kullanmayın. Normal trafikten, ağaçlardan, direklerden ve enerji nakil hatlarından mümkün olduğu kadar uzaklaşın.
- ▶ Araç güvenli bir yerde değilse aracı durdurun ve kontak anahtarını üzerinde bırakarak aracı terk edip açık alanlara gidin.
- ▶ Bir tünelin içinde iseniz ve çıkışa yakın değilseniz, aracınızı durdurup aşağıya inerek **Çök-Kapan-Tutun** hareketini uygulayın.
- ▶ Kapalı bir otoparkta iseniz; arabanızın dışına çıkıp yanına yatın.

Metro veya benzeri toplu taşıma araçlarındaysanız;

- ▶ Gereke medikçe, kesinlikle metro ve tren den inmeyin.
- ▶ Trenin içinde sıkıca tutturulmuş askı, korkuluk veya herhangi bir yere tutunun.
- ▶ Metro veya tren personeli tarafından verilen talimatları izleyin.

Sonrasında

Kapalı alandıysanız;

- Sarsıntı durduğunda, etrafınıza bakarak çevreniz ve kendi emniyetinizden emin olduktan sonra binayı terk edin.
- Sonra çevrenizde yardım edebileceğiniz kimse olup olmadığını kontrol edin.
- Eğer gaz kokusu alırsanız, gaz vanasını kapatın, camları ve kapıları açın, hemen binayı terk edin.
- Binadaki elektrik kaçakları, su sızıntısı, su boruları vb. hasarları kontrol edip ilgililere haber verin.
- Dökülen tehlikeli maddeleri temizleyin.
- Yerinden oynayan telefon ahizelerini telefonun üstüne koyun.
- Afet ve acil durum çantanızı yanınıza alın, mahalle buluşma noktanıza doğru harekete geçin.
- Çevrenizdeki hasarlara dikkat ederek bunları yetkililere bildirin

Açık alandıysanız;

- Yolunuzun üzerindeki hasara dikkat ederek bunları not edin.
- Hasarlı binalardan ve enerji nakil hatlarından uzak durun.
- Deniz kenarındaysanız tsunami tehlikesine karşı sahilden uzaklaşıp mümkün olduğunca yüksek yerlere çıkın.
- Esas deprem kadar kuvvetli olmamasına rağmen artçı depremlerin, esas depremde hasar görmüş zayıf binalara ek zarar verebileceğini düşünerek dikkatli olun.
- Artçı depremler esas depremden saatler, günler, haftalar ve hatta aylar sonra da oluşmaya devam edebilir.
- Önce hemen yakın çevrenizde acil yardıma gerek duyanlara yardım edin. Sonra mahalle toplanma noktanıza gidin.
- Uzun pantolon, uzun kollu gömlek, sağlam ayakkabılar giyerek, iş eldivenleri takarak yet-

kililerin yönlendirmelerine uyararak yardım çalışmalarına katılın.

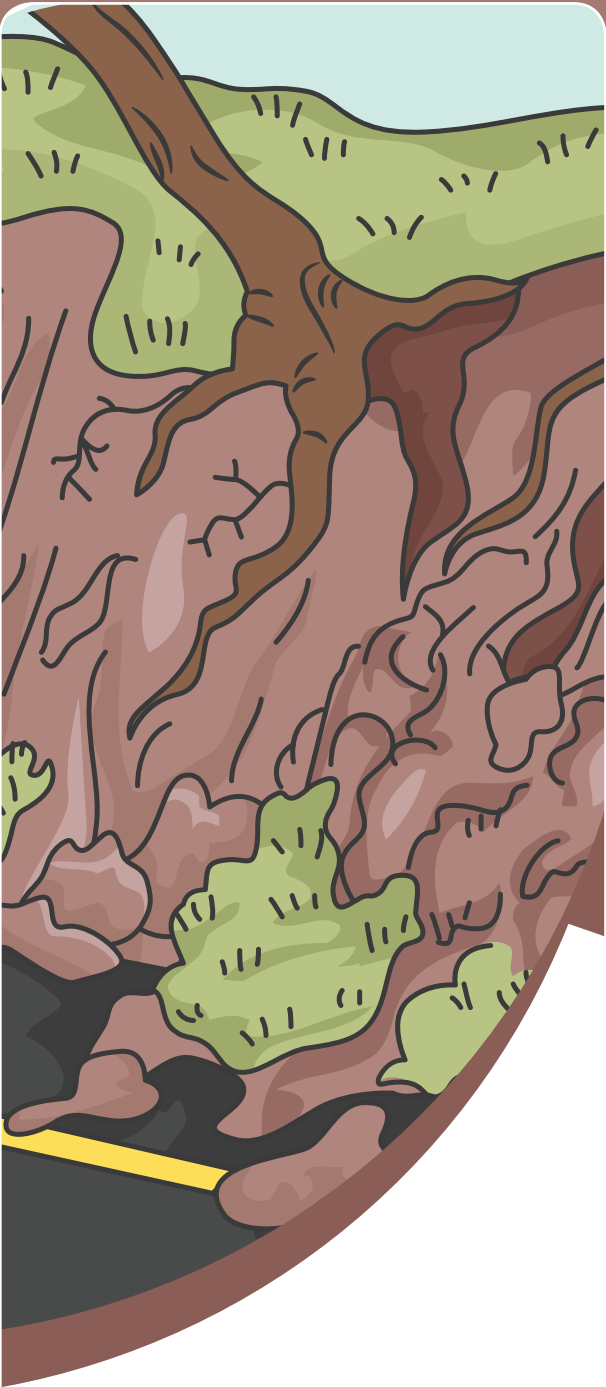
- Acil durum süresince ve sonrasında zehirlenme, salgın hastalıklara karşı gıda güvenliği önlemlerini alın.

Enkaz altında mahsur kaldıysanız;

- Paniklemeden durumunuzu kontrol edin. Hareket kabiliyetiniz kısıtlanmışsa çıkış için hayatınızı riske atacak hareketlere kalkışmayın.
- El ve ayaklarınızı kullanabiliyorsanız su, kalorifer, gaz tesisatlarına, zemine vurmak suretiyle varlığınızı duyurmaya çalışın. Ancak, enerjinizi en tasarruflu şekilde kullanmak için hareketlerinizi kontrol altında tutun.
- Sesinizi kullanabiliyorsanız kurtarma ekiplerinin seslerini duymaya ve onlara seslenmeye çalışın; ancak toz yutmamaya çalışın.
- Kurtarma ekiplerinin en kısa zamanda size ulaşmak için çaba göstereceğini bilin.

HEYELAN

HEYELAN

Heyelan, yüzeydeki malzemenin (kaya, toprak, moloz, dolgu vb) yerçekimi etkisiyle

eğimli bir düzlem boyunca yamaç aşağıya kayması sonucu oluşur.

Aşırı yağışlar, kayan malzemenin iç yapısı, depremler, volkanik patlama gibi olaylar heyelanın oluşumunda aktif rol oynasa da, insanların yer yüzeyinde yaptığı değişiklikler, aşırı yapılaşma ve bitki örtüsünün tahribi gibi etmenler de heyelanın oluşmasına zemin hazırlayan faktörler arasında yer alır.

Heyelana hazırlıklı
olmak için aşağıdakileri
yapmak gerekir;

Öncesinde

- Yeni yerleşim yeri olarak heyelan riski taşıyan bölgeleri seçmeyin. Yaşadığınız bina için zemin etütlerini yaptırarak güvenlik seviyesini artırıcı önlemler alın. Heyelan riskine karşı sigortanızı yaptırın.
- Aile Afet Planınızı hazırlarken heyelan riskini göz önünde bulundurun. Tahliye güzergâhını buna göre belirlemek gibi gerekli ek önlemleri alın.
- Yoğun ve kesintisiz yağın yağmurlar gibi çamur akıntısı riskinin yüksek olduğu durumlarda yetkili kurumların yapacağı duyuru ve anonsları takip edin.
- Heyelan belirtileri konusunda gerekli bilgilere sahip olun. Heyelan belirtilerinden herhangi biri veya birkaçı gözlemlendiğinde, öncelikle 1-2-2 İl Afet ve Acil Durum Müdürlüklerini arayın.

Heyelan Belirtileri

- Bina temelleri altında çatlama, yarıma veya ayrılmaların olması, kapı ve pencerelerde sıkışmaların, döşemelerde ve duvarlarda sürekli genişleyen çatlakların gözlenmesi,
- Volkanik veya sismik faaliyet yaşanması,
- Yeraltı su borularında sızıntıların ve kanalizasyon kanallarında kırılma ve çatlakların oluşması,
- Arazide veya yollarda çatlakların, yarıkların veya açılmaların oluşması,
- Olağandışı seslerin duyulması,
- Tel veya ahşap çitlerde yer değiştirmelerin görülmesi,
- Telefon direklerinde, çitlerde ve ağaçlarda yamaç aşağı eğilme ve yatmaların gözlemlenmesi,
- Arazide daha önce olmayan kaynak sularının, suya doymun alanların ve su sızıntılarının oluşması,

Sırasında

Bina içindeyseniz;

- Binadan çıkmak ve heyelan bölgesinden uzaklaşmak için yeterli vaktiniz varsa tahliye olun.

Kapalı Alandaysanız;

- Şiddetli hava koşullarında ikaz bekleyin ve uyanık olun. Mümkünse evinizde bulunan elektrik, gaz ve su tesisatlarını kapatın.
- Çevrenizde gaz kaçağı olmadığından emin oluncaya dek, bulunduğunuz yeri kibrit veya diğer yanıcı maddelerle aydınlatmaya çalışmayın.
- Ağır yağış uyarılarını takip etmek için pilli radyo ile yerel haberleri dinleyin.
- Ağaç devrilmesi, kaya düşmesi gibi toprak kaymasını işaret eden olağandışı sesleri dinleyin.

- Binadan çıkmak ve heyelan bölgesinden uzaklaşmak için yeterli vaktiniz yoksa içeride kalın.
- Hissettiğiniz hareket sona erinceye kadar yerinizden ayrılmayın.

Açık alandıysanız;

- Heyelan veya çamur akıntısının hareket yolundan uzaklaşın ve mümkün olduğu kadar yüksekliklere doğru çıkın.
- Bir köprüden geçmeniz gerekiyorsa önce akıntıyı kontrol edin, akıntının yaklaştığı veya ulaştığı köprüyü kesinlikle kullanmayın.
- Dere yataklarından, vadilerden ve düşük rakımlı yerlerden uzak durun.
- Akıntı veya kanala yakınsanız su akışındaki ani artış-azalışları dikkate alın, suyun berraktan bulanığa dönüşmesini ikaz olarak değerlendirin.
- Her şeyden önce kendinizin ve aile üyelerinin güvende olduğundan emin olun. Sonra çevrenizde yardıma ihtiyacı bulunan kişi olup olmadığını kontrol edin.
- Yangın veya yeni bir çamur akıntısı gibi tehlikeler yoksa yaralı ve yardıma muhtaç kişileri yerinden oynatmayın.
- Yardım için gelen yetkilileri bu kişilere yönlendirin.
- Telefonları meşgul etmeyin. Radyo, TV vb. kitle iletişim araçları yoluyla, yapılan uyarıları dinleyin ve söylenenleri uygulayın.
- Cadde ve sokakları acil yardım araçları için boş bırakın. Eşya almak amacıyla, zarar görmüş binalara girmeyin.

Sonrasında

- Her şeyden önce kendinizin ve aile üyelerinin güvende olduğundan emin olun.
- Olayın tekrarlanması ihtimaline karşı mümkünse bölgeden uzaklaşın.
- Kendi güvenliğinize dikkat ederek çevrenizde yardıma ihtiyacı bulunan kişi olup olmadığını kontrol edin.
- Yangın veya yeni bir çamur akıntısı gibi tehlikeler yoksa yaralı ve yardıma muhtaç kişileri yerinden oynatmayın.
- Yardım için gelen yetkilileri, bu kişilere yönlendirin.
- Mümkünse evinizde bulunan elektrik, gaz ve su tesisatlarını kapatın.
- Çevrenizde gaz kaçağı olmadığından emin oluncaya dek, bulunduğunuz yeri kibrit veya diğer yanıcı maddelerle aydınlatmaya çalışmayın.
- Telefonları meşgul etmeyin.
- Risk yaratabilecek duvar, çatı ve bacaların etrafında dolaşmayın. Bunları yetkililere bildirin ve çevrenizdekileri bunlara karşı uyarın.
- Radyo vb. kitle iletişim araçları yoluyla yapılan uyarıları dinleyin ve söylenenleri uygulayın.
- Cadde ve sokakları acil yardım araçları için boş bırakın,
- Eşya almak amacıyla zarar görmüş binalara girmeyin,
- Heyelan veya çamur akıntısı sonrası meydana gelebilecek sellenmelere karşı dikkatli olun.

SEL / TAŞKIN

SEL / TAŞKIN

Sel ile taşkın kavramları genel olarak karıştırılır. Bir nehir/ dere yatağındaki mevcut su miktarının, havzaya normalden fazla yağmur yağması veya havzada mevcut kar örtüsünün erimesinden dolayı hızla artması ve yatak çevresinde yaşayan canlılara, arazilere, mala, mülke zarar vermesi olayına "taşkın"; taşkına neden olan su kütleinin yatağından taşarak çevredeki geniş düzlük ve çukur alanları belli bir süre için tamamen veya kısmen kaplaması olayına ise "sel" denir.

Sel ve taşkına hazırlıklı
olmak için aşağıdakileri
yapmak gerekir;

Öncesinde

- Bulduğunuz yerin sele maruz kalma riskini öğrenin. Sel yataklarına yerleşmemeye özen gösterin.
- Sel konusundaki uyarıları radyo ve TV'den mutlaka takip edin. Gerekteğinde Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nden telefonla bilgi alın.
- Kısa süreli yoğun yağışların ani sele, uzun süreli yağışların ise nehirlerin taşmasına neden olacağını unutmayın.
- Sel sigortası yaptırın.
- Aile Afet Planınızı hazırlarken sel riskini göz önünde bulundurun.
- Gerekteğinde kullanmak üzere kum, kum torbaları, naylon, çivi, kontrplak, tahta vb. inşaat malzemelerini depolayın ve bir alet sandığını hazır bulundurun.

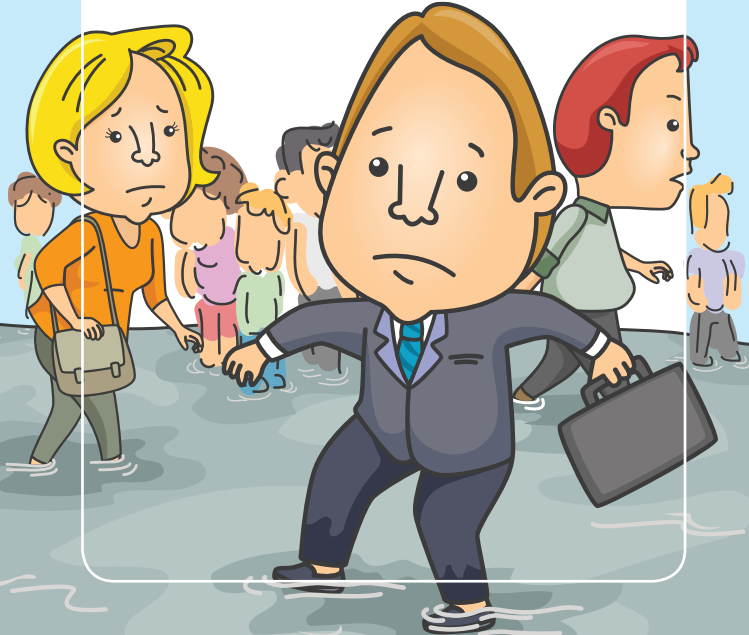
Sel uyarısı yapıldığında;

- Ani su baskınının oluşabileceğini unutmayın. Böyle bir olasılık baş gösterirse yüksek bir yere çıkmak üzere harekete geçin. Bunun için bir talimat beklemeyin.
- Dere yatağı, nehir, hendek, vadi ve kanyon gibi yerlerden uzak durun.
- Her an tahliye olabilecek şekilde hazırlıklı olun; afet ve acil durum çantanızı yanınıza alın.
- Evdeki banyo küvetini ve kapları, şebeke suyunun kirlenme ihtimaline karşı temiz su ile doldurun.
- Elektrikli ev aletlerini fişten çekin; sigortaları ve vanaları kapatın.
- Uyarıların yapıldığı tarihlerde, yanınıza değerli eşya ve evraklarınızı da alarak, mümkünse yüksek kesimlerde yaşayan yakınlarınıza kısa süreliğine misafir olun.

Sırasında

- ▶ Sakin olun.
- ▶ Sel bölgesini hemen terk ederek yüksek ve güvenli bölgelere gidin.
- ▶ Elektrik kaynaklarından uzak durun.
- ▶ Sel sırasında araç içindeyseniz su ile kaplı yoldan gitmeye çalışmayın. Sel sularının bulunduğu bölgelerde araç kullanmayın.
- ▶ Aracınızda herhangi bir arıza oluştuysa hemen terk ederek yüksek bir yere çıkın.
- ▶ Özellikle geceleri, selin tehlikelerini görmek güçleşeceğinden daha dikkatli olun. Bu nedenlerle sel sularına girmeyin, çocuklarınızın sel ve yağmur suları ile oynamalarına müsaade etmeyin. Sel sularının temas ettiği yiyecekleri yemeyin.
- ▶ Evinizin çevresindeki emniyet ve istinat duvarlarının yıkılabileceğini düşünerek bu bölümlerden uzak durun.
- ▶ Kopmuş elektrik telleriyle temas halinde olabilecek su birikintilerinden uzak durun.
- ▶ Binada gaz sızıntısı olduğunu düşünüyorsanız, herhangi bir türde elektrikli alet ve ışık kullanmayın. Işığa ihtiyacınız olduğunda pilli fener kullanın.

**Tahliyeye hazırlanıyorsanız
dikkat etmeniz
gerekkenler:**

- ▶ Evinizi emniyete alın. Zamanınız varsa dış mekan mobilyanızı toplayın. Özel eşyanızı üst katlara çıkarın,
- ▶ Ana şalter veya vanalardan tüm tesisatlarınızı kapatın. Elektrikteki fişleri çekin. Islaksanız veya sudaysanız elektrikli ekipmana asla dokunmayın. Yanınıza afet ve acil durum çantanızı anı.
- ▶ Çantanızda mutlaka bir miktar kuru gıda ve içecek; ilk yardım malzemeleri, ailenizin ihtiyaç duyabileceği veya kullandığı ilaçları bulundurun.

Sonrasında

- ▶ Geri dönün uyarısını almadan kesinlikle evlerinize dönmeyin.
- ▶ Özel ilgiye ihtiyacı olan komşularınıza yardımcı olmayı unutmayın.
- ▶ Binalarınızın duvarları, katlardaki zeminlerde veya diğer yerlerde herhangi bir hasarı olup olmadığını kontrol edin.
- ▶ Binalarınızı kontrol ederken su geçirmez ayakkabı ve pille çalışan el fenerleri kullanın.
- ▶ Tavani sıva ve benzeri şeylerin dökülmesi riskine karşı kontrol edin.
- ▶ Sigorta işlemleri için zarar gören yerlerin resmini çekin.
- ▶ Sel sonrası yangınlar çıkabilir. Evinizde gaz sızıntısı; suyun altında kalmış elektrik aksamı, fırın, ocak ve elektrikle çalışan eşyaların olmadığına emin olun.
- ▶ Sel sırasında evinizde kalmış yiyecekler varsa bunları kesinlikle kullanmayın (konserveler dahil).
- ▶ Evinizdeki suları binanın daha fazla zarar görmemesi için yavaş yavaş boşaltın.
- ▶ Sele maruz kalmış binadaki kopmuş hiçbir kabloya ve elektrikli aletlere dokunmayın. Elektriğe kapılma riski nedeniyle eşyalarınızı kurtarmak adına da olsa suyla kaplı alanlara girmeyin.
- ▶ Sel sonrası salgın hastalıklar yaygın olarak görülür. Koşullara uygun kişisel hijyen önlemlerinizi (örneğin plastik çizme, plastik ve/veya lateks eldiven, vb.) almadan sel suyu ile temas etmiş hiçbir malzemeye dokunmayın. Sel suyuyla temas etmiş giysi ve eşyalarınızı çok iyi şekilde yıkayıp temizleyin; kişisel hijyeninize dikkat edin. Sel sırasında yaralandıysanız gerekli aşıları yaptırın.
- ▶ Sele maruz kalmış bölgelerde kaynağını bilmediğiniz suları kullanmayın. Mümkünse şişe suyu kullanın.
- ▶ Lağım çukuru ve kuyular, su tankları ve atık su sistemlerinin sel sonrası insan sağlığına zarar vermemeleri için mutlaka yetkililere kontrol ettirin.

ÇİĞ

ÇİĞ

Eğimli arazi üzerinde birikmiş büyük kar örtüsünün, yerçekimi etkisiyle hızla kaymasına “çığ” adı verilir. Çığ, genellikle bitki örtüsü olmayan, dağlık ve eğimli arazilerde görülür. Bu nedente, ÷lkemizin doğu ve güneydoğu bölgelerindeki dağlık kesimleri ile Karadeniz bölgesinin çok yüksek rakımlı içkesimleri çığ oluşumuna uygundur. Yamaçlardaki orman ve bitki örtüsü, çığ düşmesini azaltır. Buna karşın, yamaçlarda mevcut ağaç ve bitki örtüsünün ortadan kaldırılması ile ormanların tahrip edilmesi de çığ tehlikesini artırır.

Çiğa hazırlıklı
olmak için aşağıdakileri
yapmak gerekir;

Öncesinde

- Çiğ riskine karşı nasıl hazırlanacağınızı ve korunacağınızı öğrenebileceğiniz eğitim programlarına katılın. İlk yardım vb. tamamlayıcı eğitimleri de alın.
- Yeni yerleşim yeri olarak, çiğ riski taşıyan bölgeleri seçmeyin.
- Mevcut yapılarınızı sigortalatın.
- Çiğ tehlikesinin artmasını engellemek için, yamaçlardaki ağaçları, bitki örtüsünü ve ormanları koruyun.
- Kar yağın aylarda hava ve yol durumu raporlarını dikkatlice izleyin.
- Aile Afet Planınızı hazırlarken çiğ riskini göz önünde bulundurun.

Çiğ oluşabilecek alanlarda iseniz;

- Rüzgar altı alanlardan, kornişlerin altındaki yamaçlardan ve özellikle içbükey (konveks) profilli ve rüzgarla sürüklenme sonucu oluşmuş kalın depolama alanlarından sakınılmalıdır.
- Yüksek riskli bölgeleri geçerken grubun emniyetli yerde beklemesi ve birer birer geçilmesi doğrudur.
- Yoğun kar yağışı ve şiddetli rüzgarın uzaması yüksek çiğ riskini doğurduğundan tehlikeli alanlardan uzak durulmalıdır.
- En tehlikeli çiğların 30° - 40° eğimli yamaçlarda oluşmasından dolayı bu tür yamaçlara daha fazla dikkat edilmelidir.
- Eğer arazide iken çökme sesi, kırılma ve oturma sesi benzeri sesler duyuyorsanız, çiğ oluşumu anına çok yakınsınız demektir. Çiğdan kaçmanın tam zamanıdır.

Sırasında

- Soğukkanlılığınızı muhafaza etmeye çalışın.
- Çığın büyüklüğüne, hızına, patikanın genişliğine ve etrafta bulunan araçlara bakarak en kısa sürede riskli alanı terk edin ve daha güvenli yerlere ulaşmaya çalışın.
- Sırt çantası taşıyanların çığın topuğu civarında yüzeyde kalma şansı daha fazladır; bu nedenle sırt çantanızı çıkarmayın.
- Çığın daha yavaş, yüksekliğinin az olduğu kenar kısımlarına ulaşmaya çalışın.
- Bağırarak veya başka ses kaynakları (korna, çan, ıslık,vb.) kullanarak çevrenizdekileri uyar-maya çalışın.
- Kayak yaparken çığın önünde kalır iseniz çığın rotası dışına doğru kaymaya çalışın.
- Eğer kayak yaparken çığa yakalanmak kesin ise kayak sopalarını ve kayakları çıkarıp atın, sabit ağaç gibi bir cisme tutunmaya çalışın.

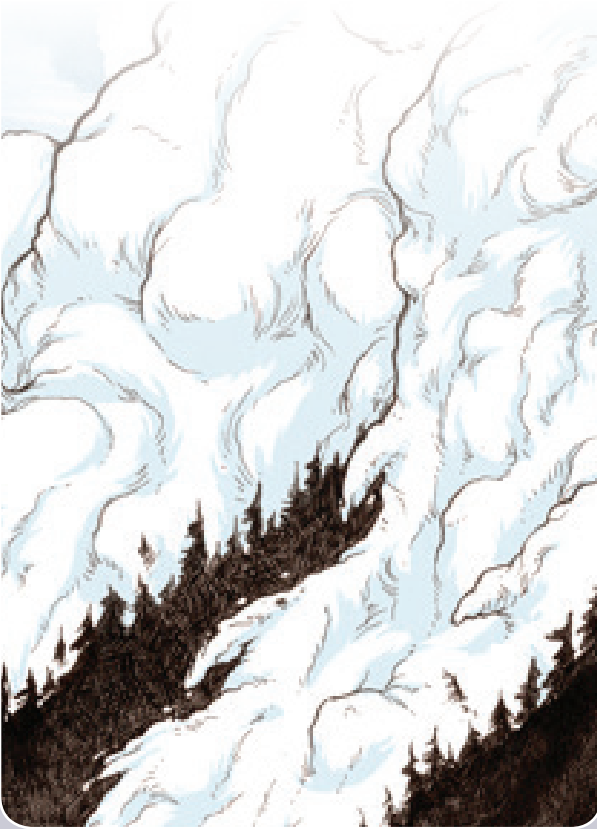
Çığ başladığında bir araç içerindeyseniz;

Motoru durdurun ve ışıkları söndürün. Araçtaki oksijen miktarını korumak için sigara içmeyin, ateş yakmayın. Telsiz varsa çağrı yapın ve telsizi alıcı konumunda sürekli açık tutun.

Çığa maruz kalırsanız;

- Yerden destek alarak ve geniş yüzme hareketleri yaparak akan karın üstünde ve mümkünse kenarında kalmaya çalışın.
- Ağzınızı sıkıca kapatın; kafanız kar altında kaldığı anda mümkünse uzun süre nefesinizi tutmaya çalışın.
- Akışa kapılırsanız bacaklarınızı ve kollarınızı birbirine yapıştırarak oturma pozisyonu alın.
- Mümkünse çığ durmadan kısa süre önce bacaklarınızla yeri sertçe iterek kalkmaya çalışın.
- Mümkünse çığ durmadan önce mutlaka bir elinizi yüzün önünde (ağzınızı ve burnunuzu kapatacak şekilde), diğer elinizi de başınızın üzerinde (yüzeye doğru uzatarak) tutun ve kar altında kaldığınız zaman boyunca hayati önem taşıyacak olan nefes boşluğunu genişletin. Başınızı sağa sola çevirerek boşluğu büyütmeye çalışın.

Sonrasında

- Karda ses iletimi az olmasına rağmen eğer yüzeye yakın olduğunuzu hissediyorsanız bağırın. Enerjinizi dikkatli kullanın.

Araç içindeyseniz;

- Dışarıya ses (korna) ve ışık verecek herhangi bir alet (fener vb.) kullanın.
- Araçta bir çubuk veya benzeri bir alet varsa kar içinde yukarı doğru batırın; kurtarmaya gelecek olanların çubuğu görmelerini sağlayın.
- Aracı çevreleyen karı kazmaya çalışın; ancak kazarken kendinizi güvende hissetmiyorsanız emniyetiniz için araç içinde kalın.
- Mümkünse 155 Polis ve 156 Jandarma hatlarını arayarak durumu bildirin.
- İlk yardım eğitiminiz yoksa ve zorunlu olmadıkça, çığdan kurtarılan kişileri hareket ettirmeyin.
- Çığdan etkilenen kişilerin öncelikle üzerini örtün; doğrudan sıcak bir ortama kesinlikle sokmayın.

YANGIN

YANGIN

Maddenin ısı altında oksijen ile belirli oranda birleşmesi sonucu meydana gelen kimyasal reaksiyona "yanma"; kontrol dışında meydana gelen ve denetlenemeyen yanma olayına ise "YANGIN" denir. Yanan maddenin türüne göre yangınlar;

A sınıfı yangınlar: Kor şeklinde yanan genellikle organik katı madde yangınlar,

B sınıfı yangınlar: Sıvı ya da sıvılaşılabilen katı madde (Petrol, yağ, tiner vb.) yangınlar,

C sınıfı yangınlar: Yanıcı gazlar (LPG, doğalgaz vb.) ile elektrik sistemleri ve elektrik kontağı sonucu oluşan yangınlar,

D sınıfı yangınlar: Yanabilen metallerin (magnezyum, sodyum vb.) yangınlar,

F sınıfı yangınlar: Bitkisel ve hayvansal pişirme yağlarının yangınlar.

**Yangına hazırlıklı
olmak için aşağıdakileri
yapmak gerekir;**

Öncesinde

Konut, kurum, kuruluş ve iş yerlerinde yangını önleyici tedbirler iki kısımda ele alınır.

Yapısal bakımdan yangından korunma;

- Yapılarda yanmaz/yanması güç yapı malzemeleri kullanmak.
- Yangının yayılmasını önleyici yangın bölümleri oluşturmak.
- Dumanların yayılmasını önlemek için duvardan sızmaları önlemek.
- Yangının etkilerinden korunmuş kısa kaçış yolları belirlemek.
- Ateşleyici ve yanıcı malzeme kaynaklarını ayırmak.
- Her an çalışabilecek, faal yangın söndürme cihazları bulundurmak.

Organizasyon bakımından yangından korunma;

- İyi bir bina idaresi yapmak.
- Sabit tesisatı sık sık kontrolden geçirmek.
- Düzenli olarak yangın ve alan tatbikatlarını yapmak.
- Acil ışıklandırma sistemini kurmak.
- Gereksiz yangın yükünü kaldırmak.
- Korunma sistemi ve planını düzenli olarak kontrol etmek.
- Yangın söndürme aleti bulundurmak ve kullanımının öğrenilmesini sağlamak.
- Bina ve konutlar için tahliye süresinin çok kısıtlı olduğunu da düşünerek iyi bir tahliye planı yapmak.
- Yangın çıkar çıkmaz haber verecek olan duman dedektörlerini bulundurmak ve çalışıp çalışmadıklarını düzenli kontrol etmek.

Sırasında

- Dumanın altından sürünerek çıkışa doğru ilerleyin, ağır duman ve zehirli gazlar önce tavanda birikir.
- Yangın alarmı çaldığında hızla hareket edin. Güvenli şekilde kaçmak için sadece saniyeleriniz kalmış olabilir.
- Duman kapıyı veya çıkış yolunu kapatmış ise ikinci çıkış yoluna yönelin.
- Duman zehirleyicidir. Dumana doğru kaçarsanız emekleyin ve
- Bir kapıyı açmadan önce kapıyı ve kapı kolunu yoklayın. Sıcaksa kapıyı açmayın ve bir diğer yolu deneyin.
- Kapının etrafından duman çıkıyorsa kapıyı kapalı tutun ve ikinci çıkış seçeneğine yönelin.
- Bir kapıyı açacaksanız yavaşça açın. Ağır duman veya ateş varsa hızla kapatmaya hazır olun.

Sonrasında

- ▶ Yanıklara acil olarak 15-20 dakika soğuk su tatbik edin. Temiz, kuru bez ile sarın; 1-1-2'yi arayarak acil tıbbi yardım isteyin.
- ▶ Geçici barınma, gıda ve tedavi ihtiyacınız varsa Türk Kızılayı gibi afet hizmetleri veren kuruluşlarla irtibata geçin.
- ▶ Sigortanız varsa sigorta şirketinizi arayın; yoksa yardımda bulunan sivil toplum kuruluşlarına başvurun.
- ▶ İtfaiyeden evinize girmenin güvenli olup olmadığını öğrenin. Yangının neden olduğu yapısal hasarlara karşı çok dikkatli olun.
- ▶ İtfaiye, günlük hayatta kullandığınız elektrik, su, doğalgaz gibi hizmetlerin kullanılabilir olduğunu beyan etmeden hiçbir tesisata kendi başınıza MÜDAHALE ETMEYİN.
- ▶ İtfaiye tarafından ve profesyonel uzmanlarınca kontrolleri yapılmadan hiçbir hasarlı eşyayı veya objeyi atmayın, temizlemeyin.
- ▶ Evinizi terk ederseniz, evinizin boş olduğu konusunda kolluk kuvvetlerine bilgi verin.
- ▶ Yangınla ilgili uğradığınız hasarlar için yaptığınız her harcamanın belgesini saklayın; bunları sigorta şirketine ibraz etmeniz gerekebilir.
- ▶ Evinizi kredi ile aldıysanız ve ödemeleriniz devam ediyorsa krediyi veren bankayı bilgilendirin.

T.C. BAŐBAKANLIK
Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı

www.afad.gov.tr

[f](#) [t](#) /afadbaskanlik